

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на

ЯСЕН ВИКТОРОВ ВАНЕВ

на тема

Венеция, Византия и Османската империя през XV в. – конфликти,

дипломатия, търговия и културни взаимодействия

Професионално направление: 2.2 История и археология

Научна специалност: Средновековна обща история

От проф. д-р **ИВАЙЛА ЛЮБОМИРОВА ПОПОВА**

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Исторически факултет

Катедра „Стара история, тракология и Средновековна история“

Ясен Ванев е докторант в Югозападния университет „Неофит Рилски“, Правно-исторически факултет, катедра „История“. Представената дисертация отговаря на необходимите изисквания, а разгледаната тема е оригинална, макар и твърде обширна, но още тук ще подчертая, че Ванев се е справил с поставената сложна задача. В дисертацията са използвани необходимите исторически методи на изследване, (ретроспективен и текстологичен анализ, описателен метод, сравнителен метод, синтез и обобщение). Авторефератът също отговаря на изискванията. Публикациите му, седем на брой, са по темата на дисертацията, публикувани са в престижни научни издания и притежават необходимата научна стойност.

Представената дисертация се състои от 211 стандартни страници, организирани в три глави, увод, заключение, приложения, карти, илюстрации и библиография.

В увода Ясен Ванев излага ясно целите и задачите на изследването си. Основна цел е да се *изследват отношенията между Венеция, Византия и Османската империя през XV век, обусловени от сложното преплитане на политически и търговски интереси, военни конфликти и взаимовръзки в областта на културата.*

Веднага мога да заявя, че целта е постигната. Като плюс в увода мога да посоча, *пояснения и обосновка* на използваните от докторанта термини. Тук също така е разгледана структурата на дисертацията.

Първата глава, озаглавена „*Отношенията между Византия и италианските таласократии преди петнадесетото столетие*“ представя отношенията между Византия и двете главни италиански морски сили през Средновековието – Венеция и Генуа, в периода до началото на XV век. Изложението в тази глава показва задълбочено познаване от страна на автора на истогриографията по темата. Главата въвежда читателя в историческия контекст и преидсторията на темата.

Втората глава, приносна за дисертацията, „*Венеция между Константинопол и Истанбул (XV в.)*“ обръща значително внимание на „двойната“ дипломатическа дейност на Венеция, чиито пратеници в една и съща мисия преговарят и сключват договори успоредно и с византийците, и с османците. Тук основно се работи с изворов материал, като се използват преди всичко търговски договори между Венеция и Византия и между Венеция и Османската империя. Обект на анализ също така са и сведенията на късновизантийските историци Дука, Критовул, Халкокондил и Сфранцес. Във връзка с падането на Константинопол 1453 г. е използван и *Дневникът* на Николо Барбаро. Тази глава се състои от няколко параграфа – *Ранната османска експанзия и венецианската „двойна дипломация“ с турците и Византия по време на османското междуцарствие (1402–1413 г.); От Мехмед I до Мехмед II – окончателно утвърждаване на Османската империя и последните години на Византия; Падането на Константинопол; Договорите на Венеция с Мехмед II и Йоан VIII и особеностите на дипломацията; Венеция и османците след 1453 г. и Венецианската търговия в Източното Средиземноморие*. Приносен е сравнителният анализ на търговските договори между Византия и Венеция, както и между Османската империя и Венеция от първата половина на века. Дисертантът защитава вярната теза, че традицията, установена от Венеция и Византия в тези договорни отношения се запазва и спрямо Османската империя. Последният параграф на тази глава се фокусира върху владенията на Венеция и Генуа в Романия и стоките, с които търгуват, тъй като именно на търговията им в Леванта се дължи силата и тяхното влияние. Ясен Ванев

обръща специално внимание и на твърде важната фигура на венецианския баило в Константинопол.

Обект на изследване в третата глава на дисертацията е *Византийското културно влияние във Венеция и културни взаимодействия*. Тук дисертантът се концентрира върху културните, религиозни и интелектуални взаимовръзки в гръцко-италианския ареал през XV век. Авторът защитава тезата, че византийското влияние не се ограничава само върху политическите и дипломатически процеси, протичащи в съответния географски район, но и върху културната сфера. В тази глава е обърнато специално внимание на знакови личности за епохата - личности като Висарион Никейски, Георгий Гемист Плитон, папа Пий II и Генадий Схоларий, първият константинополски патриарх след превземането на града от османците.

В заключението докторантът Ванев извежда основните изводи и обобщения, достигнати в отделните глави на текста.

Научните приноси на дисертацията могат да бъдат обобщени така: Приносно е проследяването на приемствеността във взаимоотношенията между Венеция и Византия, и Венеция и Османската империя; изследването на многопластовото взаимодействие между Венеция, Византия и османците; изведена е константната величина, свързана с Венеция – търговските ѝ интереси. Като принос трябва да бъдат отчетени и преводите, дело на Ванев, на договора между Венеция и император Йоан VIII от 1448 г. и Ахд-намето между Серенисимата и султан Мехмед II от 1446 г.

Като принос можем да посочим и безспорно успешното ориентиране на дисертанта в огромната библиография по тази твърде обширна тема на дисертацията, също и изграждането на ясна и стройна структура на текста, както и задълбочените му познания по темата.

Въз основа на всичко казано до тук, искам да изразя своето категорично становище в полза на присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Ясен Виктор Ванев и да му пожелаем бъдещи творчески успехи.

27.04.2021 г.

проф. д-р Ивайла Попова